

"העולם הזה" 818
תאריך: 25.6.53

עיהונות

ראי עקום

מתוך חרדה לשמה הטוב של הכנסת, אשר נפגע פגיעות רציניות בעיני הציבור עקב כמה שערוריות רעשניות מלוות ב"גידופים, כינוס יושב-ראשה, יוסף שפרינצק, את החוליות המחברות בין המוסד לבין הציבור: חבר הכתבים הפרלמנטריים.

שפרינצק, שלא היה נקי אף הוא מן ה"נגע ונאלץ לפני שבועיים להתנצל בפני ח"כ מנחם בגין על הערתו בשערוורית ה"ייבסקציה", ניסה לשכנע את העיתונאים כי רב חלקם באשמה.

טענתו היתה: כתבי הכנסת מתנפלים על כל פליטת-פה, מדפיסים אותה באור תיות שמנות. קריאות-הביניים תופסות ב"כתבותיהם מקום נכבד יותר מנאומים רציניים. במקום לחפש את הרצינות בבית, צדים הם "צימוקים".

שישמרו על פיהם. הכתבים, שחשו בסכנה, למרות הבטחתו של שפרינצק כי אין בדתו לכסות על משהו את צורת הכתיבה הנראית לו, לא הסכימו. כל יפוי מלאכותי של הנעשה בין כותלי בית-הנב"ח, עלול בסופו של דבר להביא רק נזק, וניתוק של הכנסת מן הציבור. הפתיע לוי יצחק, סופר הדור, איש מפא"י, ש"אמר: "אם מופיעות מילים לאיפיות בעיני תוה, על הח"כים להישמר שלא להפליט". תמך בו כתב אחר: "אנתנה העיתונאים מהווים כעין ראי".

יושב-ראש הכנסת, נמוך-הקומה, לא שוכנע: "אתם ראי? הכתבתים פעם בראי עקום — הייתי בו גבוה ורזה!"

מכתבים

הקול לא קרא

קראנו בעיתונכם (העולם הזה 811) כי הזמרת הילדה צדק פנתה מיספר פעמים לאופרה הישראלית, והציעה את מועדותה. למען הדיוק — הואילו לפרסם שהזמרת אופרה הישראלית, לא באופן אישי ולא בכתיב, והנהלת האופרה אף פעם לא שמעה אותה שרה.

ש. אבן-זוהר*, האופרה הישראלית

אנשים

● צעירה ירושלמית פנתה אל משה (מויש) פרלמן, מנהל שירותי המודיעין של הממשלה, ושאלה אותו מדוע התעלם קול ישראל מהופעת ספר הפלמ"ח, השיב מויש, שכתב בעצמו ספר על צה"ל (באנגלית): "זהו ספר רמייה". התרגז על כך איש הפלמ"ח, המשורר חיים (פירח אש) גורלי: "מדוע ישדרו ביקורת על לילה-לו ולא את ספר הפלמ"ח? אני לא משלם מיסים?"

* הזמרת הילדה צדק, למרות ש, הנהלת האופרה אף פעם לא שמעה אותה שרה, הפכה אחת מהמעולות שבזמרות האופרה בעולם בתקופה שאחרי מילחמת-העולם השנייה.

לפני 25 שנה

דיווח על סינגמאן רי, הרודן הדרום-קוריאי שניכר את העולם למלחמת-עולם שלישית. ראיון נוסף השבוע לפני 25 שנה נערך עם צבי סבורסקי, קבלן שיכונים, שהיה באותה עת גדול הקבלנים בגוש-דן ומה הורשים מאוחר יותר פשט את הרגל.

בשער הגיליון: ג'רי בית-הלוי, המועמד לאימוץ נבחרת ישראל בכדורגל.

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה כדיוק הקדיש כתבת-החקיר ל"טרנדריה של אים אל-פארני". זהו סיפור מאבקו של עבד אל-עאל, תושב ישראל ממוצא ערבי מן הכפר אום אל-פארני, בנתן מילר, איש מושב בן-עמי שהוקם על אדמות הכפר. מאבקו זה של עבד אל-עאל, שהחל שנתיים קודם-לכן, הגיע לקיצו בכיתת-המישפט-העליון בהגדרת בעלותו של נתן מילר על אדמותיו של אל-עאל.

השבוע לפני 25 שנה העניק היועץ-המישפטי דאז, חיים כהן*, "ראיון מיוחד" לחברי מערכת השבועון. מדור ה"ספורט" הוקדש לדיוקנו של ג'רי בית-הלוי (ראו: שער) כעבר מאמן נבחרת ישראל בכדורגל, שמועמדותו לתפקיד זה נקלעה לתיסבוכת של תככים פוליטיים בין מרכזי "הפועל", "מכבי", מדור "העולם"

אתל ויליז'ים רוזנברג מוצאים להורג * משה סנה יוצא

בגניבה מהארץ * שפרינצק נתן "הנחיות" לכתבי הכנסת

* חיים גורי נגד צנזורה ב"קול ישראל"

העם

שתי נשמות

אתל רוזנברג היתה בת דורה. שעה ש"אמריקאים רבים אחרים היו אדישים לנעשה בעולם, אילץ אותה מוצאה היהודי ל"התעניין בנעשה באירופה. צל צל-בהקדס הקדיר את האופי היהודי. אתל, כרבים אחרים, חשבה כי לאור הפטיש והחרמש נולד עולם חדש, יפה יותר. אתל רוזנברג ובעלה, ויליז'ים, הצטרפו למיסלגה הקומריניסטית. אתל האמינה כי יהיה זה לטובת האנושות אם גם בידי ברית-המועצות יימצא סוד הפצצה האטומית. היא העבירה — או עזרה להעביר — את סוד הפצצה למסקוואה.

בעיני בני הזוג רוזנברג לא היה זה פשע להיטפן, היה זה מעשה חלוצי מואב. הבולשת האמריקאית השליכה את רישתה, ונתפס בה דויד גרינגלאס. יהודי, מעובדי מיפעלי האטום. גרינגלאס נכנע ללחץ, ל"פחד או למצפון — והלשין על אחותו ועל גיסו. שמם של הרוזנברגים, שהיה עתיד להיחרט על לוחות ההיסטוריה, נודע ל"עולם בפעם הראשונה.

השופט — יהודי ככל שאר גיבורי ה"עליה — שוכנע באשמת בני-הזוג. ב"תקופה רגילה היה הזוג נידון לכמה שנות מאסר. אולם עתה נהרגו בקוריאה בנים אמריקאים. אמתיהם צעקו נקם. השופט היהודי פול בעין אחת לעבר הקאריירה שלו ובעין השנייה לעבר מחנה האנטי-שמנים. הוא דן את בני-הזוג למות.

מוות או ה"שנה. מאותו רגע, לפני כשנתיים, התקדמו העניינים בהגיון של טראגדיה יוונית. באווירה של היסטריה גוברת לא העז איש באמריקה להגן על הזוג. מחשש פן יואשם כקומוניסט, נוגד בעמו. מאחרי ההיסטריה ביצצה תופעה מחרידה עוד יותר: ההיגיון הצלול של המנגנון הקר, לזוג הוצע: מוות או ה"שנה על שותפיו. עד לרגע האחרון ממש, עד לנשימה האחרונה, היתה הצעה זו תלויה ועומדת, מהדהדת באוזני השניים כמנגינת בלהות. הם השתיקוה בשירים קומוניסטיים, שתי נפשות קטנות אך אמיצות, בים התככים הבינלאומי.

תככים אלה הפכו מלכודת-מוות. הקומריניסטים הועיקו את אוהדיהם בכל העולם. הקימו המולה עזומה למען הרוזנברגים. הם השיגו שני דברים: שיכנעו גם את ה"אמריקאי האחרון שהשניים אשמים", ומנעו מן הממשלה האמריקאית את האפשרות לחון את השניים מבלי להיחשד בכניעה ללחץ הקומוניסטי.

הדיומיון הגובר. בכל-זאת פעמו מאות אלפי לבבות בכל העולם, ויותר מכל ב"מדינת ישראל, כשצעדו השניים השבוע בזה אחר זה, בצעדים שקטים ואיתנים

* כיום, שופט בית-המישפט-העליון.
** במיסמכים ששוחררו לפני כשנתיים לפירסום על-ידי הפנטאגון, התברר שקיים ספק רב באשמתם של בני הזוג רוזנברג. מוזק תחת הכותרת, "כוח הכוח" מת ג'ילברטו טופאנו, שהופק בארץ לפני כמה שנים על-ידי יעקב אגמון, עסק בחצות בני-הזוג. רבי-המכר, "ספר דניאל" (שראה אור גם בעיברית) דן בחיי ילדיהם של בני הזוג רוזנברג.

לעבר הכיסא החשמלי. שלוש פעמים הקיפיץ הזרם החשמלי את גופם — פעם כדי לשחק את הכרתם. פעמיים כדי לשחק את ליבם. המעשה האנושי האחרון של אתל רוזנברג עלי אדמות, היה לחבק את הסור הרת שלה.

הזרם החשמלי הקפיץ באותו רגע גופות רבים, הרעיד נשמות רבות. היה צורך במחזה אנושי מוזעזע זה כדי שיבינו מיליוני בני-אנוש קטנים, אזרחי מדינות קטנות את כל עוצמת האוימה של המציאות של 1953: מציאות של שני ענקים, שהדיומיון ביניהם גובר והולך מיום ליום, והמחסלים את הרגש האנושי במאבקם המטרופולי על השלטון בכדור-הארץ.

מיפלגות

סוד בחצות

מונית מיספר ת"ל 1377 נכנסה השכם ב"בוקר לנמל-התעופה בלוד, ומתוכה יצא גבר בעל פנים מוכרים. הוא הציג דרכון-שירות, ונעלם לתוך מטוס של ק"ל"ח. הכל נעשה בשקט ובמהירות, כמעט במחמתרת. הנוסע המיסטורי לא הסתתר מפני ה"מישטרה. האנשים שמפניהם ניסה (הצי"ח) להסתיר את נסיעתו עד לרגע האחרון היו דווקא שותפיו. המופתע העיקרי היה מאיר יערי, הנשיא המשופם ושפוץ-הקומה של הוועד הישראלי למען השלום. כי למחרת בבוקר נודע לו בפעם הראשונה שחבר אותו ועד, ד"ר משה סנה, נסע ל-

ברז מים לשתיה, של ערביי אוס-אל-פארני, נסגר על-ידי מושב בן-עמי עם מתן פסק-הדין של בית-המישפט העליון. פסק-הדין הגדיר את בעלות מתיישבי המושב בן-עמי על האדמות הערביות.

הוי כל צמא